

REQUETÈ

Va ser primer el nom popular del Tercer Batalló de Navarra, durant la primera guerra dels carlins. □ 1ª doc : mj. S. XIX.

No sé que hi hagi hagut (almenys en el Princ.) més que la pronúncia amb *è*, consignada en el *DFa*, i que estranyament meravella *AlcM*. Verdager ho diu referint-se als individus dels batallons carlins, aplicant-ho translaticíament a muntanyes: «hi passaven a rua feta los contrabandistes, des de les muntanyes de St. Pere de Roda i la Mare de Déu del Mont. Davant exa filera de gegants, n'hi ha una altra de menys important, mes no és pas de *recatens*: Bassegoda, Montnegre, Roc de Fraussa, les cingleres de St. Aniol y altres que ---» mirant-ho des del Santuari del Mont. (*O C*, 1907, VI, 130). Es tracta d'un plural analògic en *-ns*, que no recordo haver trobat en textos més tardans. No cal repetir ací les dades i arguments donats en l'article del *DCEC/DECH* sobre l'etimologia (vegeu especialment nota 5), sobre la qual s'han dit força bestieses apassionades, i algunes coses raonables.

Rèquiem, del ll. *requiem*, acusatiu de *requies* 'descans', de l'oració de la missa de sufragi, que comença amb els mots *requiem aeternam* ---.

Requiloris, V. *requincalla* *Requillaire*, V. *rellicaire* (DELICTE) *Requint*, *requinta*, *requintar*, *requintós*, V. *cinc* *Requient*, *requisa*, *requisar*, *requisició*, *requisig*, *requisit*, *requisitori*, -òria, V. *questió* *Requitar*, V. *quitar* *Requitnar*, potser mala lectura per *reguitnar* (V. *regany*, *guit* i *peu*) *Rera*, i els diversos cpts amb el prefix *rera-*, V. *rere*; alguns d'aquests mots s'han de cercar a *rere*, i els altres al segon component *Rerapiaix*, sembla que és mera errada per *Repiaix* (< *Ri(u) Piaix*) *Rerassaga*, *reressaga*, V. *saga*

RERE, prep. i adv., del ll. **RETRO** 'endarrere', 'al darrere, per darrere'. □ 1ª doc : orígens.

Ja al principi del període literari en l'ús com a preposició s'havia anat esclerissant i es tornava vaga la seva determinació locativa; encara que mai s'ha antiquat del tot en la llengua escrita ni ha perdut la noció bàsica de posterioritat en lloc o en temps, s'hi anaven incloent, des de la llengua arcaica, matisos de situació a prop, a l'abast o en poder d'algú: «del bestiar --- que l'agués noyrit o l'agués comprat, e que l'agués tengut mig ayn *rere* si ---, no n paga res de leuda», ross., a 1310 (*RLR* x, 247); és clar que el bestiar va darrere del pastor, però es pogué dir d'altra gent, o bé del que està per les vores d'un o altres: «lo qual compte tenim *rera* nós» ross. 1379, «vos doni tot moble que meu sia, que *rera* vós hajats ni tengats en vostre poder, per fer a tota vostra voluntat», id, id. (*InoLC*); «que almirall, o hom per ell, la tenga *rera* si», *Consolat*, cap. 276; declinació semàntica semblant a la que presenten els cast. i port. ant. *redor*=*redro*, i que s'hauria pogut tenir en compte en la qüestió de **ALREDEDOR**, exposada en el *DCEC/DECH*

Com a adverbí, tot seguit es troba precedit de preposicions, en combinació més o menys laxa, i llavors mantenint bé la noció locativa posterior, sigui amb

moviment o sense: «lo marquès tantost manà les trompetes sonar a retraure ---; mas --- tots temps feyen armes ---; ladons lo marquès manà que los standarts tornassen a *rere*, e axí --- se meteren entre aquells dos e --- los partiren»; «com Curial --- començàs exir de la cambra, lo donatiu del emperador atengué ---; per què, Curial tornà a *rere*, e vestí s una d'aquelles robes, e mès-se --- aquells joyells ---» (*Curial*, *NCL* I, 146 25, 93.18).

Darrere i **enrere**. «Tramès-li hòmens de *rrere* per ociure ---» a. 1295 (procés de Camarasa, *CaCandi*, *MiscHistCat* II, 175). «Jurats sobre los sants Evangelis --- axí con a rey, que vós d'açò no tornarets en *rera*; e si u fets, que romandrets fals, en loc de vençut e perjur», Muntaner, § 71 (Bof.); «lo temps que durant lo pleyt passa no ajuda en re a la prescripció, ans la torna (*a*) *enrere*», *CostTort*. En el cas de *en* la preposició es va aglutinar aviat amb l'adverbí, com ho posa de relleu el fet que s'hi pot afegir encara la prep. *a*: els mss. i eds. vacillen entre una cosa i altra: amb *a* en l'ed. Olivé dels *Cost Tort* (p. 121) i en la de Muntaner per Casac. (II, 23,3, de nou 23.15).

El ll. **RËTRO** s'ha conservat, més o menys durablement, en totes les llengües romàniques d'Occident: it. *dietro* (amb dissimilació de *r-* en *d-*, cf. *chiedere*, *sedere*, *TopHesp* II, 92), fr. *rière*, oc. *reire*, i també cast. ant. *arriedro* (o *redro/redor*), port. ant. *arredro* (*redro/redor*) (veg. *DCEC/DECH*, allí i **ALREDEDOR**). En les llengües centrals, igual que en cat., aviat se li superposaren els compostos: it. *addietro*, *drieto*, *indietro*; fr. *arrière*, *derrière*, en (*ar*)*rière*; oc. *arriere*, *derreire*, en *reire*.¹ En català el resultat fonètic havia de ser *rere* o *redre*, cf. **LATRO** > *lladre*, **VITRUM** > *vidre*, *baladre*, *pedra* (/pera), **PETRUS** > *Pere*, *mare*, *pare*, *frare* etc.; segons normes ben establertes, era normal que, en l'alternativa *dr/r*, s'imposés la simplificació en *-r* quan hi havia vocal entremig de la *t* i la *r* (**PATER** > *pare*); i, també, lluny de l'accent (**CULCITRA** > *cócera*), particularment en els mots proclítics, com els prenomes (*Pere* Xz) o preposicions (**RETRO** SÉ > *rere* sí etc.); veg. *LleuresC*, 183-189.

De la *-o* final solament podia resultar *-e* en català (**DE-INTRO** > *dintre* etc.), no *-a*. i de fet, en català antic es troba quasi sempre *rere*, i fins en els manuscrits executats en la zona dels tres dialectes orientals és rar llavors de trobar *rera*, encara que s'hi confongueren la *e* i la *a* àtones com a *ə*. En català occidental i valencià, una pronúncia *rera*, *darrera*, *arrrera*, no ha existit mai, i mai s'hi ha escrit altrament que amb *-e*. En el període decadent, al mateix temps que s'introduïen les grafies de plural en *-as*, pel trist divorci entre els Països catalans, també s'introduí la grafia separatista *rera*, *darrera*, *arrrera*, induïda pels mots paral·lels *fora*, *sota*, *defora*, *dessota*, *afora* etc., analogia superficial i sense valor.

Quan en el Princ. es van bandejar els plurals en *-as*, ara fa uns noranta anys, per un acord unànim, com a grafia dolenta i separadora, es va oblidar de fer el mateix amb *darrere*, *enrere* etc.; i, per mera rutina, s'ha anat transigint en el Princ. amb la grafia dolenta en